

מדינת ישראל



האוצר/אגף המכס ומע"מ
מחלקה מקצועית-הנהלה

תאריך: י"ב ניסן תשע"ה
1 באפריל 2015

סימוכין: 605075

לכבוד

**הוראת פרשנות מס' 3/15 - הסיווג לצרכי חוק מע"מ של חברות המנהלות קופות
גמל ענפיות**

1. במשק פועלות חברות בע"מ המנהלות קופות גמל ענפיות. כיום, חלק מהחברות הנ"ל מסווגות כ"מלכ"ר" לצורך חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, וחלקן מסווגות כ"מוסד כספיי".
2. להלן הוראת פרשנות בנושא.
3. את הוראות הפרשנות שמפרסמת רשות המיסים בנושאים הקשורים לחוק מע"מ ניתן למצוא באתר האינטרנט של רשות המיסים בכתובת:
<http://taxes.gov.il/Vat/Pages/VatParshanut.aspx>
4. את החלטות המיסוי שמפרסמת רשות המיסים בנושאים הקשורים לחוק מע"מ ניתן למצוא באתר האינטרנט של רשות המיסים בכתובת:
<http://taxes.gov.il/Pages/TaxationDecisions/TaxationDecisions.aspx>
5. ניתן לפנות למחלקה המקצועית-מע"מ בשאלות מקצועיות גם בנושא זה, כמו גם בכל הנושאים האחרים הקשורים לחוק מע"מ.
במייל: GalGr@taxes.gov.il ובפקס: 02-6668211 ובטלפון: 02-6663876.
6. הוראה זו מבטלת תשובות והנחיות מקצועיות שניתנו בעבר ע"י הנהלת רשות המיסים, המשרדים האזוריים או כל גורם אחר, במידה והן קבעו אחרת מהוראה זו.

בכבוד רב,

גל גרינברג, רו"ח (משפטן)
מנהל המחלקה מקצועית-מע"מ
רשות המיסים

הוראת פרשנות מס' 3/15 - הסיווג לצרכי חוק מע"מ של חברות המנהלות קופות

גמל ענפיות

1. במשק פועלות חברות בע"מ (להלן - "החברה") המנהלות קופות גמל ענפיות (להלן: "הקופה").
2. הקופה מוגדרת בסעיף 1 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח"), כדלהלן:
"קופת גמל, שמתקיימים בה כל אלה:
 - א. **ההצטרפות לקופה מוגבלת לפי תקנונה לציבור מסוים בלבד.**
 - ב. **החברה המנהלת של הקופה היא גוף שפעילותו היא שלא מטרת רווח.**
 - ג. **מחצית לפחות מן הדירקטורים בחברה המנהלת של הקופה מתמנים בידי העמיתים או בידי גוף יציג של העמיתים, שאישר לעניין זה הממונה".**
3. סעיף 32(א)(ג) לחוק הפיקוח קובע כי החברה מנהלת בנאמנות את נכסי הקופה לטובת עמיתי הקופה, בתמורה לדמי ניהול.
4. החברה גובה מהקופה דמי ניהול על פי הוצאותיה בפועל, ובכפוף לשיעור המרבי על פי הקבוע בתקנה 4 לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), תשע"ב-2012. בתקנה הנ"ל נקבע שיעור מרבי של 2%. שיעור דמי הניהול אחיד לכל חשבונות העמיתים.
5. על פי רוב דמי הניהול הנגבים מהעמיתים הם נמוכים בשיעור ניכר מהמקובל בענף.
6. נכסיה והתחייבויותיה של הקופה מנוהלים, על פי הוראות חוק הפיקוח (סעיף 27), בנפרד מנכסי החברה ומהתחייבויותיה, ואין לחברה בעלות עליהם או התחייבות לתשואה לעמיתים.
7. החברה פועלת כגוף שפעילותו איננה למטרת רווח, דמי הניהול הנגבים מעמיתים בקופה הם בגובה הוצאות ניהול הקופה בפועל (סעיף 32(ג) לחוק הפיקוח).

8. לחברה אין רווחים צבורים ואין הון עצמי.

9. כיום, חלק מהחברות המנהלות את הקופות מסווגות כמלכ"ר לצורך חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן – "החוק") וחלקן מסווגות כמוסד כספי.

הקופות עצמן מסווגות כמלכ"ר.

10. סעיף 52 לחוק קובע לעניין רישום לצורכי מע"מ:

"(א) עוסק, מלכ"ר ומוסד כספי חייבים ברישום, במועד ובדרך שנקבעו.

(ב) אדם שהוכיח, להנחת דעתו של המנהל, שהוא מקים עסק, רשאי להירשם כעוסק ומשנרשם דינו לכל דבר וענין כדין עוסק".

11. סעיף 58 לחוק קובע:

"המנהל רשאי, לפי בקשת מי שנמנה עם סוג פלוני של חייבי מס או ביזמת עצמו, לרשום אותו כנמנה עם סוג אחר, הן לכל עיסוקיו או פעילויותיו והן למקצתם, אם ראה שמהותם קרובה יותר לסוג האחר".

12. סעיף 58 לחוק, מקנה למנהל שיקול דעת לעניין הסיווג. במסגרת זו שוקל המנהל האם "מהותם" של עסקי החייב במס ופעילותו "קרובה יותר לסוג אחר" מהסוג שבו הוא מסווג.

המנהל בוחן כל מקרה לגופו ובהתאם לנסיבות המיוחדות של כל מקרה ומקרה.

13. בפסק הדין עמותת בשערייך ירושלים נ' מנהל המכס ומע"מ (ע"א 767/87, פ"ד מד(4) 800), בית המשפט העליון קבע שישה קריטריונים שלאורם ניתן לבחון האם גוף מסוים הוא גוף מלכ"רי או גוף עסקי.

בפסק דין מכבי שירותי בריאות נ' מנהל מע"מ (ע"ש 1/96 מיסים יז/4 ה-191, פסקה 5) נקבע:

"מבחנים אינם קונקלוסיביים, ואין בהתקיימותו של אחד מהם, כדי להציב תמונה חד משמעית לצורך סיווגו של הגוף הנבחן, ככלל. מלים אחרות אין הסיווג כמלכ"ר או כעוסק

יכול להיקבע מבלי בחינת התמונה הכוללת, ומבלי עמידה על האופי הארגוני והניהולי של הגוף העומד למבחן, כמו גם על טיבו וטיב העסקים שהוא מנהל".

14. **המבחנים שנקבעו בפסק הדין שערייך ירושלים:**

א. **מטרת העיסוק** - הקריטריון הראשון לבחינת פעילותו של גוף כמלכ"ר או כעוסק, הוא מבחן המטרה. כלומר, האם אותו גוף פועל למטרת רווח אם לאו.

מטרתן של החברות המנהלות את הקופות אינה עשיית רווחים אלא פעילות לטובת חברי הקופה, כאשר בתמורה מקבלות החברות דמי ניהול בלבד אשר נגבים מהעמיתים ומשקפים את הוצאות ניהול הקופה בפועל ונמוכים בדרך כלל מדמי הניהול המקובלים בענף.

ב. **מבחן חוקת החייב** - האם חוקת הגוף אוסרת על חלוקת הרווחים בין חברי הגוף.

הנחת המוצא היא, כי איסור על חלוקת רווחים וקיומה של הוראה כי במקרה של פירוק הגוף יועברו נכסיו למלכ"ר אחר, מלמדים על הכוונה הטמונה בפעילותו של הגוף, שאיננה למטרת רווחים. במקרה כזה בדרך כלל מדובר במלכ"ר.

במקרה דנן, חלוקה של רווחים על ידי החברות הנ"ל אסורה לפי חוק הפיקוח. יתירה מזו, עצם צבירת רווחים על ידי החברות הנ"ל אסורה.

ג. **מאזן הגוף** - עניינו של קריטריון זה בבדיקת מאזנו של הגוף העומד לדיון, ובעיקר, האם מדובר בגוף גרעוני אם לאו, מהם מקורות המימון של הגוף (תקציבים ממשלתיים, תרומות או פעילות עסקית), וכמובן – במידה ונוצרים רווחים לגוף בסוף השנה, האם הם מחולקים או שלא.

ככל שהתשובות לשאלות האלו הן שיש גירעון מאזני שמממן מתרומות או מתקציבים ממשלתיים, הכף תיטה לסווג את הגוף כמלכ"ר ולא כעוסק לצרכי החוק.

בענייננו, החברות המנהלות את הקופות גובות את דמי הניהול מהעמיתים בדיוק לפי ההוצאות שהוצאו בפועל ולפיכך לחברות אף פעם אין יתרות לחלוקה או גירעונות.

ד. **הפעילות לא מתחרה בפעילות של עוסקים אחרים** - מהות פעילותו של הגוף מצביעה על כך שהיא אינה עסקית כמקובל. פעילות זו אינה מהווה גורם תחרותי לעסקים אחרים באותו תחום ועל כן הרישום כמלכ"ר לא יביא להפלייתו של הגוף לטובה

בהשוואה לעסקים.

הדגש במבחן זה הינו על תחרות בלתי הוגנת ולא על עצם התחרות.

בדרך כלל, החברות המנהלות את הקופות גובות דמי ניהול בשיעור נמוך באופן ניכר מהמקובל בשוק. הן אינן מתחרות בשוק הכללי של חברות הניהול היות והן אינן פונות לכל לקוח פוטנציאלי אלא מיועדות לקבוצות מוגדרות.

ה. **האם ניתן להפריד בין הפעילויות השונות** - עניינו של קריטריון זה הוא האם קיים בסיס ריאלי להפרדת פעילותו הנדונה של אותו גוף מיתר פעילויותיו. קריטריון זה רלוונטי כאשר עסקינן בגוף שבמהותו הוא גוף מלכ"י אך בצד הפעילות העיקרית שלו הוא מבצע פעילות עסקית או להיפך. במקרים הנ"ל יש לבדוק האם מן הבחינה הטכנית ניתן להפריד בין הפעילויות השונות ולתת לכל פעילות את ההגדרה המדויקת המתאימה לה.

במקרים נשוא הוראה זו מבחן זה איננו רלוונטי משום שאין המדובר בגוף שעוסק במתן שירותים מסוגים שונים אשר יש לבחון האם ניתן להפריד ביניהם. שירותי החברות המנהלות של הקופות ניתנים כמקשה אחת ושזורים תחת רעיון ונושא אחד ולכן אין רלוונטיות למבחן זה.

ו. **פגיעה בהכנסות המדינה** - פגיעה לא מוצדקת בהכנסות האוצר עלולה להיווצר מעצם השינוי ברישום המבוקש.

במקרה הנדון אין פגיעה משמעותית באוצר המדינה.

15. בהתאם לכל האמור לעיל, עמדתנו היא כי על החברות המנהלות של הקופות להיות מסווגות לצרכי החוק אך ורק כמלכ"ר.

16. על כל גוף המסווג באופן שונה לפנות לתחנת המע"מ הרלוונטית ולשנות את סיווגו.